

ליקוטים נפלאים פרשת וישב

ותשתחוין לאלומתי". כשראו האחים כי הם נדמים בעיניו כקש וגבבא, הגביר הדבר עוד יותר את שנאתם אליו: "ויוספו עוד שנא אתו".

"ויחלם יוסף חלום... ויאמרו לו אחיו המלך תמלך עלינו אם משול ממשל בנו... ויחלם עוד חלום ויספר אותו לאחיו... ויספר אל אביו ואל אחיו" (לו, ה-י)

פירוש, שהנה כשראו האחים בחלום ראשון שפתרו לו חלומם, והרי איתא בגמרא שכל החלומות הולכין אחר הפה, יוצא שע"י שפתרו לו חלומם ואמרו "המלך תמלך עלינו אם משול תמשול בנו" אם כן יתקיים באמת החלום, ולכן בחלום השני כתוב "ויספר אותו לאחיו" אבל לא נזכר שענו לו על זה.

וזהו כנ"ל שלא רצו לפתור לו, שהרי ע"ז יתקיים באמת חלומם. אלא שיוסף שב וספר את החלום לאביו ולאחיו "ויספר אל אביו. ואזל אחיו", ויעקב אבינו פתר לו את החלום, וגם חלום זה נפתר בפה "הבוא נבוא אני ואמך ואחיך להשתחות לך ארצה", רק שגער בו אביו כדי לא להרבות שנאת אחים, אבל מכל מקום פתרו.

ולכן כתוב (יא) "ויקנאו בו אחיו" שכיון שראו שיעקב אע"ה פתר גם כן החלום, הבינו שכך גם יקויים, שהחלומות הולכין אחר הפה. (בשם הגר"ד סולוביצ'יק ר"י בריסק, טללי אורות)

"על חלמתיו" (לו, ח)

בגלל החלום על האלומות, אשר הוסיף שנאה לשנאה שכבר שנאוהו "ועל דבריו"-על הדבה שהוא מוציא עליהם אצל אביו. אלא שאחר כך בא החלום השני: "והנה השמש והירח ואחד עשר כוכבים משתחוים לי".

עתה נוכחו לדעת שאין הוא מחשיבם לאלומות קש אלא לכוכבי שמים, אם כן, מה שהביא את דבתם רעה אל אביהם, אין זה מכיון שהוא מבטלם לגמרי והם אינם נחשבים בעיניו כלל. לא כן הדבר, שהרי הוא מחשיבם ככוכבים מאירים וזוהרים, אלא שעם כל מעלתם הוא סבור שהוא עולה עליהם. כאשר אדם סבור שאחיו אנשי מעלה הם, וכל 'חסרונם' הוא בכך שהוא סבור כי הוא נעלה מאחיו, אין זו סיבה לשנאה אלא לקנאה, ולכן "ויקנאו בו אחיו".

"וישמע ראובן ויצילהו מידם" (לו, כא)

אילו היה יודע ראובן שהקב"ה כותב אחריו וישמע ראובן ויצלהו מידם בכתפיו היה טוענו ומוליכו אצל אביו (ילקו"ש וישב קמא), כתב הרה"ק ה'חידושי הרי"ם זי"ע וז"ל 'וודאי לא היה הכוונה ח"ו לגאות וכבוד - שהכתוב יכתוב כן עליהם. אלא, כי אין האדם יודע עד כמה מגיעין מעשיו, ואילו היו יודע שמעשיו מגיעין עד להשי"ת - שיכתוב עליהן כן, היה עושה ברצון יותר'. וכן בכל אדם אם היה יודע איך מעשיו גורמים טובה לכל העולמות ולכל הנבראים היו עובדים ברצון וחשק יותר, עכ"ל.

"וישב יעקב" (לו, א)

פירש רש"י, הפשתני הזה, נכנסו גמליו טעונים פשתן, הפחמי תמה, אנה יכנס כל הפשתן הזה היה פיקח אחד משיב לו, ניצוץ אחד יוצא מהמפוח שלך ששורף את כולו, כך יעקב וכו'. לכאורה, הפחמי שואל "אנה יכנס הפשתן" והפיקח משיב כי יישרף, וכי זו תשובה ממין השאלה. אלא אין פשתן האמור כאן אלא המוני עם, שלא זכו לשכל התורה ונתרחקו ממחנה שכינה, והשאלה לגביהם, כיון שלא קראו ולא שנו, איך יכנסו לטרקלין ויהא גם שבתם בבית ד', על כך משיב הפיקח, אפילו פשוט שבפשוטים, אם רק יתלהב לעבוד את קונו בכל להט נפשו, יש לו תקוה. ניצוץ אחד יוצא ממפוח הקדושה של הצדיק "ושורף את כולם", כלומר, מדליק בלבבות כולם שלהבת אדירה, הלוחכת כל שיורי זוהמתם ומבעירה את נשמתם עד לב השמים. (הרה"ק ר' אברהם יעקב השני מסאדיגורה זי"ע)

"וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען" (לו, א)

פירש רש"י, ביקש יעקב בשלוח קפץ עליו רוגזו של יוסף. יש להבין זה הלא כתיב (תהלים קמה, יט) רצון יראיו יעשה. ויש לבאר דברי רש"י על פי מאמר חז"ל (בראשית רבא פו, ב), ראוי היה יעקב אבינו לירד למצרים בשלשלאות של ברזל, גלגל הקב"ה את הדבר על ידי יוסף וירד בכבוד גדול למצרים. לפי זה אפשר לפרש שיעקב ידע שהוא ראוי לירד למצרים בשלשלאות של ברזל לגלות, מחמת סיבה הידועה להבורא ב"ה, ולכן ביקש יעקב לישב בשלוח, היינו פירוש שהתפלל מה' שישב בשלוח, וה' ברוב רחמיו עושה רצון יראיו וגלגל הדבר שיקפוץ עליו רוגזו של יוסף כדי שירד למצרים בכבוד. זה שאמר הקב"ה, לא דיין לצדיקים במה שמתוקן להם בעולם הבא, אלא בוודאי צריך אני לקבל בקשתם ותפלתם שמבקשים לישב בשלוח גם בעולם הזה, כן יהי רצון אמן. (בת עין)

"וישנאו אתו" (לו, ד)

אומר ה"בן איש חי" בספרו "אדרת אליהו": התורה מספרת לנו מה היתה סיבת השנאה: "ויראו אחיו כי אתו אהב אביהם מכל אחיו וישנאו אתו", ולכאורה, במה אשם הבן שהאב אוהב אותו יותר מאחיו?

לכל היותר זהו חסרון באב, אבל בודאי אין זה חסרון בבן עצמו! יתר על כן, הלא התורה בעצמה מגלה לנו כי הסיבה לאהבתו הגדולה של יוסף אצל אביו היתה "כי בן זקנים הוא לו", ואם כך בוודאי אין מקום לשנאה! התשובה היא, שהם סברו שחביבותו הגדולה של יוסף בעיני אביהם איננה משום היותו בן זקונים, שאם כן הרי יש בן זקונים קטן יותר-בנימין, ומדוע אותו אין אביהם אוהב יותר משאר אחיו, על כרחך שלא זו הסיבה, אלא יש סיבה אחרת לגמרי: יוסף מוציא את דבתם רעה אל אביהם ועל ידי כך הוא צד את לבו וקונה את אהבתו, ומשום כך שנאו את יוסף שנאה גדולה. לאחר מכן מספר להם יוסף על חלומם: "והנה קמה אלומתי וגם נצבה והנה תסובינה אלומותיכם"

ליקוטים נפלאים פרשת וישב

דיין האמת. מדוע באמת איננו עושים זאת? - המשיך יהודה ואמר - וכי מישהו שילם לנו על כך שלא נספר לאבא? ודאי לא! אם כן מדוע איננו אומרים לו זאת? הסיבה ברורה: כי איננו שלמים במאת האחוזים עם פסק הדין, ואם כך, "מה בצע כי נהרוג את אחינו", מדוע לנו לעשות מעשה בלתי הפיך, הבה ונמכור אותו! זו היתה כונת יהודה: "מה בצע - מה ממוון?" וכי מישהו שילם לנו כסף על כך? לא! בהכרח אפוא שאיננו שלמים עם הפסק, ומדוע להרוג אותו? (ומתוק האור)

"וימאן" ... (לז, לה) "וימאן" ... (לט, ה)

מעניין חינוך הילדים, הנה כששמע יעקב אבינו ש'טרוף טורף יוסף', כתיב 'וימאן להתנחם'. לאחר כמה כתובים מצינו שוב 'וימאן' - שיוסף עמד בגבורה בניסיון הקשה. יש שביארו שייכות הדברים. כי בזה שמיאן להתנחם על יוסף בנו והמשיך להתפלל עליו אף לאחר שהיה נראה שכבר איננו בין החיים. בזכות זה זכה יוסף הצדיק לכוחות עצומים שלא ליפול בעת ניסיון. ומכאן ילמד כל אב, שכל כמה שיאמין בבניו שבכל מצב שהוא יש להם עוד תקווה לעלות שוב על דרך המלך. תקוות טוב זו תכניס בקרבם כוחות נפש עצומים שיצליחו בדרכי הקדושה. (באר הפרשה)

"ויקה אדוני יוסף אותו ויתנהו אל בית הסוהר... ויהי שם בבית הסוהר", (לט, כ)

שואל הקדושת לוי ולכאורה נראה כייתור לשון, שהרי אם 'ויתנהו אל בית הסוהר' פשיטא ש'ויהי שם בבית הסוהר', ונראה, דהנה כשהקב"ה שולח על אדם ח"ו דבר לא טוב, אזי לא יעשה שום פעולה גשמית, רק יבטח בה' ובוודאי יתפוך לו לטובה, וזוהי המדה של נחום איש גם זו, שהיה אומר תמיד 'גם זו לטובה (עי' תענית כא). וזהו הרמז 'ויהי שם בבית הסוהר', אף על פי שהיה אפשר לו לעשות איזה פעולה שלא יהיה בבית הסוהר, לא עשה שום פעולה, כי בטוח היה בה' שבוודאי יהיה הכל לטובה. (באר הפרשה)

"כמשפט הראשון אשר היית משקהו" (מ, ג)

המדורר רבה מבאר מה היה חטאם: "רבנן אמרי: שר המשקים - זבוב נמצא בתוך פיילי פוטירין שלו, שר האופים - צרור (אבן) נמצא בתוך גלוסקין שלו. אומר לו יוסף לשר המשקים - תדע, זה שנכנס לך זבוב זה בשביל שתגיע לכאן ותוציא אותי מכאן, לכן תראה: "אם זכרתני והזכרתני לפני פרעה" אזי זו תהיה הפעם הראשונה והאחרונה שיקרה לך דבר כזה. אך אם לא תעשה את מה שאני אומר לך (להזכירני לפני פרעה) תדע שכמשפט הראשון אשר היית משקהו שוב ייפול לך זבוב ושוב תגיע לכאן. (ע"פ הספורנו)

"ויאמר אלהם ראובן אל תשפכו דם השליכו אתו אל הבור הזה אשר במדבר" (לו, כא)

דרשו חכמינו מהפסוק 'והבור ריק אין בו מים' שרק מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו. ולכאורה קשה, אם כן איזה הצלה יש בזה, ומה ההבדל אם האחים יהרגוהו, או שהנחשים ועקרבים יהרגוהו??? ומתוך רבנו האור החיים הקדוש, האדם הוא בעל בחירה יכול להרוג חבירו אפילו אם חבירו לא נתחייב מיתה בידי שמים, אבל בעלי חיים שאין להם בחירה אינם יכולים להזיק לאדם רק אם נתחייב בידי שמים, ולכן כשהציל אותו מיד אחיו שהם בעלי בחירה והכניסו לבור נחשים ועקרבים נקרא הצלה. והיה לראובן חשבון נוסף עמוק בזה, שהרי האחים רצו להורגו ובכך לסתור את חלומו שהוא ימלוך עליהם ויהיה הוכחה שהחלום של יוסף הצדיק שקר, אבל האמת הוא שאם היו האחים הורגים אותו אין הוכחה שאין החלום אמת, שבעל בחירה יכול גם לבטל את העתיד לבוא על האדם בידי שמים. ולכן זרק אותו לבור של נחשים ועקרבים, ואז יצאו השבטים שהם בני בחירה מהעניין, ואז תהיה הוכחה אם חלומו אמת או לא, אם ימות בידי נחשים ועקרבים, סימן שאין חלומו אמת, ואם יחיה ולא יגעו בו לרעה, סימן שחלומו אמת, וכן היה.

"ויפשיטו את יוסף את כתונת הפסים אשר עליו" (לז, כג)

מעיר רבי שלום שברון זצ"ל: מה ראו להפשיטו את כתונת הפסים מיד כשבא אליהם? וכי מחמת שנאה עשו זאת? ושמעתי לבאר, דלא בגלל שנאה עשו זאת. אלא מאחר ומבואר במסכת שבועות (לא). מנין לשניים שבאו לדין, אחד לבוש סמרטוטין ואחד לבוש איצטילית בת מאה מנה, שאומרים לו לבוש כמותו או הלבישהו כמותך, תלמוד לומר "מדבר שקר תרחק". למדין אנו שראיית העין עלולה להטות דין, א"כ אחי יוסף שדנו אותו אם הוא חייב מיתה, חששו שהכתונת פסים שעשה לו אביהם שגרמה להם השנאה נגדו היא תטה את - לבם מלדון דין אמת, לכן הפשיטו מיוסף את כתונת הפסים. ללמדנו שכל מה שעשו, על פי דין תורתנו הקדושה עשו.

"מה בצע כי נהרג את אחינו" (לז, כו)

מה בצע - מה ממוון (רש"י) כלומר, מה לנו מהריגתו, בואו נמכור אותו, כך לפחות נרוויח כסף מהעניין... היתכנו דבורים כאלו אצל יהודים, ובפרט אצל קדושי עליון, שבטי ק-ה? באר הרב ברונרוט בספר "אמר ודברים": יהודה שאל אותם שאלה: מדוע בעצם אנחנו כל כך רוצים שאבא לא ידע מהריגת יוסף? הרי סוף כל סוף אמורים אנו להרוג אותו להשליכו באחד הבורות, ולאבינו נאמר ש"חיה רעה אכלתהו". מדוע לא נבוא אל אבינו ונציג בפניו את האמת: אבא היקר, לא היתה בררה, ישבנו היום לדין והחלטנו שיוסף הוא רוצח, רודף, פסקנו את דינו למיתה והרגנוהו, ברוך